

ת"א השתפרה ב-20%

ההישג הגדול שנרשם לעיר במשרד לאיכות הסביבה, הוא אחיזת עיניים סטטיסטית

אופירה אילון

17/8/2008

ד"ר אופירה אילון היא חוקרת בכירה במוסד שמואל נאמן בטכניון, ומרכזת את תחום איכות הסביבה ופורום האנרגיה, ומרצה בכירה בחוג לניהול משאבי טבע וסביבה באוניברסיטת חיפה

האגף לטיפול בפסולת מוצקה, שבמשרד להגנת הסביבה פרסם דו"ח סטטיסטי המתאר את מצב יצור הפסולת של ישראל בשנת 2007. מהדו"ח התברר מי המועצה האזורית שמייצרת הכי הרבה פסולת (מועצה אזורית תמר - 13 ק"ג לנפש ליום), איזו עיר צמצמה את כמויות הפסולת (תל אביב-יפו) וכמה ק"ג פסולת לנפש כל אחד מאיתנו מייצר, בממוצע (1.5 ק"ג ביום).

הדו"ח החטיא בהצגת התמונה השלמה. כך למשל הוא מצא מי הם 2,300 תושבי המועצה האזורית המובילים בכמות הפסולת היומית, אך אינו מדגיש שמי שאחראי ליצור הפסולת אינם התושבים, אלא תיירים שמגיעים לאזור.

דוגמא נוספת לעיוות הן התשבחות שניתנו לתושבי תל אביב על כך שהצליחו להפחית את כמות הפסולת שהם מייצרים, מ-3.2 ק"ג בשנת 2000 ל-2.5 ק"ג ב-2007.

הישגם של תושבי ת"א הוא לכאורה הישג גדול - הפחתה ב-20%, אך ככל הנראה מקורה אינה בצמצום הצריכה של תושבי העיר ללא הפסקה, או שינוי באורח חייהם המזהם. המשרד להגנת הסביבה לא לקח בחשבון שאת כמויות הפסולת הגדולות בתל אביב לא מייצרים תושביה, אלא היוממים - העובדים יומיים הנכנסים לעבוד בה ביום וחוזרים לבתיהם, בערים אחרות, עם ערב.

אני מאמינה שירידת כמות הפסולת בת"א נבעה מכך שכמות היוממים בה ירדה, כתוצאה מהתנועה הקשה אליה ומחירי ההשכרה המאמירים, שהוציאו חברות וארגונים רבים מתל אביב לפרברים.

הפתרון הגרמני

בגרמניה הממשלה מחשבת וחושפת בפני הציבור נתונים יותר מפורטים ומדוייקים לגבי הסוגים השונים של הפסולת, ואני מאמינה שהדבר מעלה את המודעות הסביבתית בקרב הציבור.

תושבי גרמניה משלמים בגין הפסולת שהם מייצרים כבר יותר משני עשורים. על חומרי פסולת שהועבר למחזור, יש פטור מתשלום. לכלל זה נכנסת פסולת נייר, זכוכית, פלסטיק ועוד. הכלל מתייחס לפסולת ביתית של אנשים פרטיים, וכן לבתי עסק ובתי חרושת.

מפעלי תעשייה בגרמניה מתבקשים לשלם על חומרי אריזה שהם משתמשים בהם לפי קילוגרם. התשלום יורד, אם האריזה עשויה מחומר ידידותי לסביבה. בשלב מתקדם יותר בחייהן, האריזות הללו נהפכות לפסולת ממוחזרת, במתכונת שהוזכרה בפסקה הקודמת.

הלקח לאווירה ולסביבה בישראל

טוב שהמשרד להגנת הסביבה מפרסם נתונים סטטיסטיים. המספרים מציגים מה השתנה, כיצד משפיעה רמת החיים על רמת הצריכה, כיצד משתנים אורחות חיינו ועוד. אלא שבכך לא די.

צריכה היתה להיות התייחסות מפורטת לסוגי הפסולת. השוואה בין סוגי פסולת המיוצרת בישובים השונים, היתה בסיס למדיניות יותר יעילה להפחתת פסולת ואולי אף היינו מתקרבים למצבה של גרמניה בתחום זה.